

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 6 Mars 1820.

Om Fransk Musik och Opera.

(Af Lady Morgan.)

(Sant från N:o 18.)

Af allt detta såg jag huru mycket inflytande Napoleons regering hade äfven på musiken. Hans afsigt var att allmännare införa den stil Rousseau så många år förut ej blott hade berömt, utan äfven i recitativerna i sin egen *Devin du village* gifvit ett prof derat; en stil, som Ms. Moor, hvilken förtjenat så mycken aktning för sina originelle och utsökta melodier, som äro mönster af en god musikalisk smak, hvilken efterhand skall blifva den rådande. Denna stil, naturen trogen, talar till sinnét och hjertat, utan att försmå konstens understöd eller harmoniens behag. Också igenlinner man den i nyare franska kompositörers arbeten, som nästan alla tillhöra den Italienska skolan. Den milda *Boyardieus* eld, uppenbarar sig i *Bertons* melodier och *Lamberts* förtjusande romancer, medan *Mehuls* utsökta harmonier och *Le Seurs* svåra och lärda kompositioner merendels icke förenas med denna karakter.

Vid mitt första besök i *Académie royale de musique* gavs *Devin du village* före *Oedipe à Colonne* och den förträffliga balletten *Flore et Zephire*. Hvilken

atomordentlig effekt Rousseaus lilla mästestycke måste hafva gjort, när det första gången uppfördes för Konungen och Madame Pompadour på hoftheatern i Fontainebleau, derom kan man lätt göra sig ett begrepp, när man besinnar huru oändligen denna komposition var upphöjd öfver dessa tiders musik. Man förtjuses ännu af dess enkla, rörande uttryck. Särdeles märkvärdig fann jag den lilla balladen: *J'ai perdu mon serviteur*, hvilken Ludvig den 15:de alltid plägade sjunga, som Rousseau säger: "*avec la voix la plus fausse de son royaume.*" Denna ballad var äfven författarens och kompositörens favoritstycke och den första melodie han gjorde för operan. Man vet, att Rousseau satte mera värde på denna lilla pjes än på sin *Emil*, som kostade honom ett tjuguarigt arbete. Men oaktadt dess stora förtjenst gjorde den sin utmärkta lycka endast derigenom, att den kom i modet vid hofvet, sedan Madame Pompadour sjelf hade spelt Colins roll.

Chörerna i *Oedipe* utfördes ojemförligen bättre än i Londons Italienska opera. Franska operan hemtar äfven för de obetydligaste partier sin personal utur *Conservatoire de musique*, der fyrahundra unga röster få sin bildning, för att gifva kathedralkyrkan och nationaloperan goda sångare. Därföre gå opera-chörerne alltid förträffligt. Likval tillhöra några af

de första sångare, i synnerhet bland fruntimmerna, helt och hållet den Franska skolan, och det är obegripligt, att fransmännen kunna uthärda deras sång. Fäfangt skulle man i en så utförd opera söka att finna "*il cantar, che nell'anima si sente.*"

Ariadnes förtyllan, Antigones ömhet, allt utskrikes i röstens höjd, utan böjlighet, utan utbildning, smak och uttryck. För att vara en *Prima Donna* synes ingenting vidare fordras än dessa *éclats de voix*, som fransmännen för 50 år tillbaka älskade mer än hvar och en annan stil i vokal-musiken, och hvilka de ännu äro alltför mycket tillgifne. Ofta har jag med högsta förundran hört huru deras första operasångerskor gått ut ur melodien, och med publikens höghjudda bifall öfverlemnats sig åt sitt *criaillerie*. Men i Paris kan allt läfva sig en publik. I dag beklappar man i franska operan den slätaste stil, de träaktigaste röster; i morgon ledes det offentliga omdömet öfver Italienska operan af den strängaste kritik. Då märker man med det finaste öra hvarje half ton, så att man skulle tro sig vara i Neapel eller Palermo. Costume och maschineri i *Académie royale de musique* öfverträffa allt hvad man i denna väg ser på Londons opera-theater. Dansen i balletterna, som utgöra en väsentlig sak på dessa begge theatrar, har utom Paris ej sin like i hela världen.

Husliga Samtal. N:o 1.

Fri Öfversättning.

Hustrun (som spelar kort med sin lilla dotter). Se min ömma man! *Clementine* lär sig redan spela kort.

Mannen. O hvilka faderliga tänkesätt, hvilka kärleksfulla känslor väckas icke hos mig, när jag ser mina vördnadsvärda barns framsteg.

Hustrun. Med rätta kallar du dem vördnadsvärda, ty jag vördar dem verkligen, ja! jag tillber dem.

Wilhelm (deras son). Men säg mig, söta Pappa, hvartill är den der bokstafveringen nyttig?

Mannen. Hör bara, bästa maka, hvilken filosofisk fråga det älskvärda barnet framställer! — Kom hit gosse! För den frågan måste jag rätt hjertligt kyssa dig. — Ack mitt barn, du skall visst bli ett stort Genie. Tvislar du redan nu på nyttan af bokstafveringen, hvarpå skall du inte tvisla i ditt trettonde år?

Hustrun. Han är mycket för klok för sin ålder. Bara inte läsningen angriper honom för häftigt.

Mannen. Gack och lek nu, mitt barn. Du har redan arbetat för mycket i dag. Hör du? Du skall inte gripa dig an för strängt, ty då blir du sjuk, mingosse.

Hustrun. Då blir du inte heller så vacker som du nu är. Du blir lul, mitt barn. Förstår du det?

Mannen. Jag måste väl skicka gossen i den nymodiga Skolinrättningen, så mycket det ock kostar på, att släppa honom ett ögonblick ifråu mig. Men jag var nyligen närvarande vid en examen med barnen, och — o dyraste Elisa! när de så underbart pjölrade och jölrade (de bokstafvera inte der) med pf, ft, rr, br, rr, och dylikt, till hälften hostande, nysande och gurglande — jag stod förlorad i fortjusning. Huru beklagade jag inte, att jag inte på nytt kunde lära mig läsa efter denna ädlare method.

Wilhelm. Spela med mig, Pappa! och bygg mig ett hus. Se der har du korten.

Mannen. Jag har inte tid, min gosse.

Wilhelm. Men du skall spela.

Mannen. Du måste ta an förnuftiga skäl, mitt barn. Jag har verkligen tränga göromål.

Wilhelm. Men jag vill, att du skall leka med mig.

Mannen. Min son! Om jag vore sysslös, och jag då inte ville leka med dig, så kunde du göra mig grundade förebräelser: men nu —

Hustrun. Så spela då med honom. Du ser ju att han gråter.

Mannen. Nå så kom Wilhelm! gråt inte mitt barn. Jag kan väl också vänta med mina göromål till en annan gång.

Men nu skall du vara artig vackert; du ser ju, att jag gör som du vill.

Hustrun. Jag eftersätter ju också ofta mina hushållssysslor, för att utbilda min Clementine.

Mannen. Har du redan läst den nyaste Boken för Mödrar, min Elisa?

Hustrun. Nej, min dyraste.

Mannen. Den får du inte försumma. Den Boken innehåller oförlitneliga lärdomar, t. ex. att en piga aldrig bör få ta barnet, eller ens tala med det.

Hustrun. Det tål jag inte heller. Jag ryser alltid, när vår Cathrina, som annars är en god människa, bara kastar ögat på det himmelska barnet. Ja, bara en enda blick kan oskära de englarna.

Wilhelm. När du skall bygga något, Pappa, så måste du ha tankarna på det du gör, och inte tala om andra saker.

Hustrun. Den aldrasötaste gossen! Han kan ge sin far lärdomar. — Ack! det är för intressant att höra.

Mannen. Ja, bästa maka! Hvad likväl sederna nu blifvit mildare än i vår barndom. Huru slåt blefvo inte vi uppfostrade, Elisa.

Hustrun. Ja väl, så strängt och barbariskt. Vi måste ha respekt för våra föräldrar! Ack det är odrägligt!

Mannen. Om man blott kunde hålla barnen afsöndrade från hela det öfriga människoslägtet, så skulle deras helighet desto mindre störas. Tänk, min vän — i söndags träffade jag Wilhelm i trädgården, det han satt och läste en gammal saga.

Hustrun. Rysligt! o rysligt, fasligt, min vän.

Mannen (sakta.) Lyckligtvis lockade jag den ifrån honom med litet namn, och gaf honom i stället den nyttiga boken "Lärdomar af Djurens exempel."

Hustrun. Skönt! Sådana barnskrifter ha likväl åstadkommit en fördelaktig revolution i uppfostringsvägen.

Mannen. O! hvad skall ej våra barn bli för gudomliga människor!

Hustrun. Man skall otvifvelaktigt sticka dem i koppar.

Mannen. De skola göra oss en glädje, som — ja som är omätlig.

Hustrun. Kom ner i trädgården med dem, på det de må lära känna naturen och fröjda sig åt de sköna blommorna.

Wilhelm. Tag mig på armen, Pappa!

Hustrun. Hör, min vän! Den stora, 8 års gossen vill att du skall bära honom. Ack det är för sött, att han håller så mycket af dig.

Mannen. Ja, det söta barnet vill alltid hänga på mig, som en dekoration.

Hustrun. Jag är ofta ängslig för Clementine. Jag vill beständigt kyssa henne, men hon tycker inte stort om smekningar. Jag må väl ej bli så olycklig och förlora mitt barns kärlek.

Mannen. Du måste handtera henne med varsamhet. — Nå nå! ryck mig inte så hårdt i håret, Wilhelm.

Wilhelm. Åh det är inte så farligt, Pappa. Skynda dig nu i trädgården bara, annars blir jag ond.

Hustrun. Ack den söta ungen! Aldrig har jag sett ett så qvickt barn.

Några underrättelser om Escorial.

Escorial heter egentligen den köping, vid hvilken detta stora och präktiga Hieronymit-kloster är beläget; men detta namn har slutligen öfvergått till sjelfva dess byggnad. Det ligger 7 mil från Madrid, vid sidan af de berg, som skilja Gamla och Nya Castilien från hvarandra, hvarifrån man har utsigten åt de rika och sköna fälten i Nya Castilien, och åt hutvudstaden djupt nere vid horisonten. Philip den Andra byggde detta kloster den hel. Lorenzo till ära, på hvars högtidsdag Spaniorerne vunno den namnkunniga segern vid *Quentin* öfver Fransmännen, och kallade det efter honom *San Lorenzo el Real*. Byggnaden bildar en fullständig fyrkant och har 1000 steg i omkrets. Mera beundransvärdt för dess ofantliga massa, än för dess yttre arkitektoniska prakt och skönhet, skulle man icke tro att

det vore ämnadt att mottaga en stor och stolt monark. Dess stil har blott en stilla och alfvarsam enfald, sådan som den ägnar ett kloster. Här finnas boningar för 200 munkar; men de helige fäderna i ste hålla till godo att vid Kongl. familjens och den talrika hofstatens ankomst, som plagar ske om hösten, draga sig tillbaka i de små aflägnaste rummen. Byggnadens hufvud-fasad, som här är en skön portal af doriska kolonner och tvenne stora sidodörrar af god proportion, är på vestra sidan och vänder sig mot de dystra, med granskog tätt öfvervuxna bergen; en omständighet, som ganska tydligt förråder byggarens mörka sinnesart. Portalen leder till en fyrkantig gård, i hvars bakgrund kyrkan är; men denna portal öppnas blott för Spaniens Konungar och deras barn, samt endast tvenne gånger för en hvar af dessa höga personer, neml. första gången när en nyfödd Prins eller Prinsessa föres till Escorial, och andra gången när deras lik deri bisättas. Denna kyrka är ganska präktig. Hon har 48 altaren och 8 orgelvers. Öfver ett altar bakom Choret hänger en Kristus på korset i kroppsstorlek; ett konstarbete, som ej har sin like. Det är af den namnkunniga bildhuggaren *Benvenuto Cellini*, hvars karakteristik vi äge af Tysklands *Gothe*. Figuren är af hvit och korset af svart marmor. — Cupolen är prydd med frescomålningar af *Lucas Jordanus*. — I det förnämsta kapellet förvaras kyrkoskatten; här är äfven det höga altar, som ifrån golfvet och ända upp till hvalfvets ät uppfördt af marmor. I Sakristian, en stor sal vid sidan af choret, på hvars dyrbarheter Philip skall ensamt anvandt 400,000 dukater, äro tallor af *Titian*, *Paul Veronese*, *Guido*, *Rubens* och andra stora mästare. För öfrigt räknar man öfver 1,600 målningar af värde, som äro krigspridda i klostret, och dessa torde vara det märkvärdigaste i Escorial.

Panteon, eller Spanska Konungarnas och Drottningarnas begravningsplats, är

under det höga altaret, och ostridigt det mest undransvärda i denna byggnad. Carl den Femte gjorde dertill det första utkastet, det verkställdes af Philip den Andra och Tredje, samt fulländades under Philip den Fjerde 1654. Det är ett åttkantigt, med marmor inlagdt ofantligt hvalf, hvartill nedgår en marmortrappa, och hvilket stödjdes af 16 Jaspispelare. Hvalfvets prakt och rikedom, de dyrbara metaller och ädla stenar, som glänsa från alla sidor, göra af detta ställe ett Spaniens underverk. Det har flera afdelningar. Den ena heter *Podridero* eller *Pourrissoir*. Här öfverlemnas Konungarnas och deras familjers kvarlevor först åt förrättelsen. En annan afdelning tillhör de Prinsar och Prinsessor som ej uppstigit på thronen. Det egentliga Pantheon, der Konungar och Drottningar hafva sin plats, upplyses af en präktig lustre, som hänger ner ifrån cupolen, men endast nyttjas vid högtidliga tillfällen. Dessutom betjenar man sig af en facsla, hvarigenom föremålen få en torftig och hemsk dager. Midt emot Pantheons dörr ser man ett altar och ett crucifix af svart marmor, på porfyrbotten. Allt det öfriga är präktigt. På begge sidor af detta underjordiska altar äro präktfulla nischer, tredubbla öfver hvarandra, med sköna kanelerade marmor-pilastrar. I dessa nischer stå de Kongl. likkistorna af brons och af en ganska ädel, men enkel form. Flera äro annu tomma och vanta sitt byte. Philip den Andras kista står i den öfversta nischen af första afdelningen. Men, som *Bourgoing* säger (efter hvilken många af *Büschings* uppgifter böra rättas) har marmorn af tiden och grafvens fuktighet ganska mycket lidit. — Den som för öfrigt vill läsa speciella beskrifningar om Escurials curiositeter, bibliothek, målningar etc., må göra det hos Pater *Ximenes*, men förnämligast i Abbé *Ponz's* resa genom Spanien, i 17 band, hvaraf et är blott ägnadt åt Escurials beskrifning.

N:o 20 utgifves nästa Föreläsning.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS.